מקומות באגרות הראי"ה

פילדלפיה

אמריקה

נשלחו אליו 3

igrot.shlomo-aviner.net

רקע

העיר הגדולה במדינת פנסילבניה שבארצות הברית.

אגרות אל אנשים ומוסדות בפילדלפיה – עם ביאור

לפי סדר הכרכים. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת תתקצג

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ג כסלו תר"פ **נמען:** הרב דב לוינטל, רב פילדלפיה

אחרי שנפרדו בלונדון היה עליו להקדים את נסיעתו, ושם 'יסר יסרני ה' באסון נורא, בבתי הצעירה'. הרב קוק שואל על סכום נדבת הגבירים ומה יוקצה למגרש, כדי לקבוע ועד בניין. הם אינם מפריעים לעבודת החול, אלא מוסיפים לה הדרת קודש, וזה גם יחזק את המהלכים הפוליטיים. צריך תעמולה באמריקה ל'ירושלים': מהלך החול ילך במסילתו, ומהלך הקודש יקבע 'צביונו, שיטתו, רוחו, מפעליו ומשרדיו'.

עיקרי הדברים

- האסון בבתו.
- הישיבה - נדבה ומגרש.
- קודש לצד חול.
- תעמולה באמריקה.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1] י"ג כסליו תר"פ[2].

שלו'[3] וברכה לכ'[4] ידי"נ[5] הרב הגאון המפורסם רב פעלים כליל תפארה מו"ה[6] דוב לעווינטאהל [הרב דב לוינטל, רבה של פילדלפיה] שליט"א[7]

האבד"ק[8] פילאדעלפיא יצ"ו[9]. אחדשה"ט[10] באה"ר[11], ידידי ורב חביבי, מאז אשר התראינו בלונדון ובאהבה נפרדנו, אחר שלקחנו ביניינו חליפות דברים ע"ד[12] מחשבותינו, ע"ד רוממות הקודש בארץ חמדתנו ובעיר עז לנו, [תוכנית להקים בירושלים ישיבה מרכזית עולמית, כחלק מתנועת "דגל ירושלים"] רבות מחשבות היו עם לבי איך להחל לכונן את הדברים. וצמאתי מאד להודע מכת"ר[13] דברים ברורים ע"ד המצב, מצד תמימי הדעים [שעמנו] באמעריקא. אמנם אח"כ[14] מאת ד' היתה זאת שהייתי נדחק להקדים את נסיעתי לאה"ק[15] ולעקו"ת[16] ת"ו[17], ובעוה"ר[18] יסור יסרני ד' [תהלים קיח, יח] פה באסון נורא, בבתי הצעירה ע"ה[19] תנצב"ה[20], ונבהלה נפשנו מאד ד"י[21], כ"ז[22] גרמו עכובים למהלך העבודה שהיא חייבת כעת ללכת בזריזות גדולה, כי ים הזמן הולך וסוער ותופשי המשוט [יחזקאל כז, כט] להעוז הקודש צריכים להיות אמיצי לב ומזורזים לעבוה"ק[23], אמנם בדעתי להחל בעבודה והשי"ת[24] יעזרנו ע"ד כבוד שמו, עמו, ארצו, ונחלתו, נחלה זו ירושלים.

והנה ע"ד הישיבה [הישיבה המרכזית העולמית בירושלים, שנוסדה כעבור ארבע שנים (מרכז הרב)] צריכים אנו להחל את העבודה בהקדם האפשרי. יודעני נא כתר"ה[25] אם הנדיבים עומדים על עומדם, וכמה הוא סכום נדבתם, וכמה יצרו להקצות מזה על המגרש, ואז נקבע פה בע"ה[26] ועד הבנין מאנשים מוכשרים לכך ונחל בעבודה. יש תקוה שמעברים שונים יבואו לעזרתנו, כי פנינו הלא אל השלום מועדות, ואין אנחנו מפריעים את עבודת החול באיזה צורה שתהי'[27], כי אם הננו עורגים להוסיף לתחית עמנו המתנהלת

בדרך חול כעת, פאר מקדושים והדרת קודש לתפארה, ותכן זה הלא עז ועצמה יתן גם למהלכים הפוליטיים שלנו. התחלת המחשבות ע"ד הסעיפים שהותחל לראש פינה בעבודת התנועה הירושלמית שלנו, המתקדמת ע"י[28] הסתדרותינו הקדושה "ירושלים", יוצאות הן לאיטן אל הפועל, וחובה קדושה לנו להתאגד יחד מזה ומזה לבנות בקודש, ככל אשר תשיג ידינו, ויסוד הישיבה בע"ה תוכל להיות חטיבה נכרת ליתר המפעלים, וראוי להקדימה בראש, ועם זה כמה הדבר מחויב לעשות תעמולה באמעריקא לשם התנועה "ירושלים" בבירור שתנועת קדש ותחית קודש מוכרחת הפעם להופיע בעולם. ידע ישראל וידעו העמים שעם קדוש הוא ישראל, וע"פ[29] יסוד תכונת הקודש ברום מעלתה וצביונה, הוא נותן את דעתו לשוב אל מכונו ואל ארצו.

אמנם לפי מהלך החיים השורר בעולם בזמן הזה, מוכרח הוא מהלך החול ללכת במסילתו, אבל לעומת זה מוכרח באין ספק מהלך הקודש ג"כ[30] לקבוע את צביונו, שטתו, רוחו, מפעליו ומשרדיו, התאגדותו הכללית והרמת דגלו, ואז יהיה לאור חיים ולמרבה השלו'[31] בישראל ובעולם. אקוה שכתר"ה[32] רב רחימאי שליט"א, יודעני במוקדם מכל העומד להעשות אצלם. והנה להרב ד"ר[33] רעוול [הרב ד"ר דב רבל, ראש ישיבת "רבנו יצחק אלחנן" בניו יורק] נ"י[34] כתבתי ג"כ ע"ד הישיבה, ולידידנו ד"ר זיידל נ"י אקוה ג"כ לכתוב בקרוב, ובציפיתי אצפה שאיש את רעהו יעזרו לרומם בכבוד, דגל הקודש, דגל "ירושלים", ויסוד מוסד של הישיבה המרכזית הכללית, יופיע אור בתחלה ע"י הכרזת בנינה, ואח"כ[35] בסמוך בעז"ה[36] ע"י גדולת רוחה, אור תורתה, רוממות קדשה, בעז גבורת ישראל האזור בגבורה, מפלא יועץ אל גבור [ישעיהו ט, ה] צורו וגואלו ב"ה.

והי'[37] זה שלום וברכה מהר הקודש מירושלים, כנה"ר[38] ונפש ידי"ע[39] באה"ר דוש"ת[40] ומצפה לתשובתו הנכבדה

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

עבד לעם הקודש על אדמת הקודש עובד עבודת הקודש פעיה"ק[41] ירושלים תובב"א[42].

1. ב"ה - ברוך השם
2. תר"פ - השנה תר"פ (1919/1920)
3. שלו' - שלום
4. לכ' - לכבוד
5. ידי"נ - ידיד נפשי
6. מו"ה - מורנו הרב
7. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
8. האבד"ק - האב בית דין קהילת
9. יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
10. אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
11. באה"ר - באהבה רבה
12. ע"ד - על דבר
13. מכת"ר - מכבוד תורתו
14. אח"כ - אחר כך
15. לאה"ק - לארץ הקודש

16. ולעקו"ת - ולעיר קודשנו ותפארתנו
17. ת"ו - תבנה ותכונן
18. ובעוה"ר - ובעוונותינו הרבים
19. ע"ה - עליו השלום
20. תנצב"ה - תהא נשמתו צרורה בצרור החיים
21. ד"י - ד' ירחם
22. כ"ז - כל זה
23. לעבוה"ק - לעבודת הקודש
24. והשי"ת - והשם יתברך
25. כתר"ה - כבוד תורתו רום הדרתו
26. בע"ה - בעזרת השם
27. שתהי' - שתהיה
28. ע"י - על ידי
29. וע"פ - ועל פי
30. ג"כ - גם כן
31. השלו' - השלום
32. שכתר"ה - שכבוד תורתו רום הדרתו
33. ד"ר - דוקטור
34. נ"י - נרו יאיר
35. ואח"כ - ואחר כך
36. בעז"ה - בעזרת השם
37. והי' - והיה
38. כנה"ר - כנפשו הרמה
39. ידי"ע - ידידו עוז
40. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו
41. פעיה"ק - פה עיר הקודש
42. תובב"א - תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אריב

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ט שבט תרפ"ד **נמען:** הרב דב אריה לוינטל, פילדלפיה, ואגודת הרבנים

הרב קוק תמה מה יוכל לעזור יותר מרבני אמריקה, ומדוע לא כתבו לו בעצמם אלא במברקים. השאלות: האם אין דרך להמשיך את התמיכה בלי בואו; האם הדבר יהיה קבוע לשנים; האם לא יערבו את התמיכה עם קרן היסוד; והאם לא ינצלו את בואו לקופה כללית לכל מוסדות הארץ, שהיא 'סכנת הריסה'. הרב קוק מבקש שיתאמצו להמשיך את התמיכה בלי שיצטרך לנסוע.

עיקרי הדברים

- תמיהה על הבקשה.
- ארבע שאלות.
- לנסות בלי נסיעתו.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1]. י"ט שבט תרפ"ד[2]

שלו'[3] וברכה, לכ'[4] ידי"נ[5] הרב הגאון הג'[6], סוע"ה[7] כליל תפארת, מוהר"ר[8] דוב אריי' לעווענטהאל [הרב דב אריה לוונטל, מרבני פילדלפיה] שליט"א[9]

האבד"ק[10] פילאדעלפיע יצ"ו[11]. וכא"ל[12] ברכת ד' וכט"ס[13] הנני פונה בזה לכתר"ה[14], ולכבוד אגודת הרבנים בכלל ["אגודת הרבנים" של ארצות הברית וקנדה] ע"ד[15] המו"מ[16] של נסיעתי לאמריקא בשביל תקון ענין ועד-הדתי פעה"ק[17] ת"ו[18], שהדבר קשה עלי מאד, ואני תמה מה אוכל אנכי לעזור בזה יותר מכל הרבנים הגאונים, אזרחי הארץ שליט"א, ובכל אופן הדבר מפליאני, שבשום פעם לא זכיתי לראות את כתב-ידם של כבוד הרבנים בענין זה, וכל הסמיכות היא על ט"ג[19], שבכל אופן אינם די מספיקים, והשאלות העומדות עכשו, הלא הן: א. האמת הדבר, שאין בשום אופן אפשרות להמשיך את התמיכה בלא באי שמה. ב. האם בבאי הדבר בטוח, שיתקיים הדבר בתור מוסד קבוע לזמן חשוב של איזה משך שנים עכ"פ[20]. ג. אם לא תהי'[21] נטיה לערב תמיכה זו עם קרן היסוד. ["קרן היסוד", הקרן של ההסתדרות הציונית, שנוסדה בתר"ף] ד. אם לא יבאו עסקנים ליסד כעת קופה כללית בשביל כל מוסדי א"י[22]. ולהשתמש בבאי בתור סעד לרעיון זה, שפה מוצאים את הדבר לענין של סכנת הריסה לכל עניני הדת באה"ק[23] ת"ו. ח"ו[24]. אבקש מכ"ג ידי"נ שליט"א, להשיבני דברים ברורים על שאלותי אלה, ויחד עם זה אבקש את כתה"ר[25] ואת כל הרבנים הגאונים שליט"א, שיתאמצו בכל עז להמשיך את ענין התמיכה של ועד-הדתי, הנוגע לקיום אלפי נפשות יקרות באי"י[26] ולכל מעמד התורה בה, ולא יצטרכו בע"ה[27] לבא למדה זו שאצטרך אנכי לעשות טלטולא דגברא גדולה כזאת מארץ לחו"ל[28].

ואתון מהתם ואנן מהכא יחד נעבוד בשביל מעמד תוה"ק[29] וישוב אה"ק[30], ויהי נועם ד' עלינו לכונן לברכה את מעשינו ונזכה לראות בבנין עם ד' על אדמת קדשו, ובבא לציון גואל, בב"א[31]. והי'[32] זה שלו' כנה"ר[33] ונפש ידי"ע[34] דוש"ת[35] באה"ר[36], הק'[37] איה"ק[38]

1. ב"ה - ברוך השם
2. תרפ"ד - השנה תרפ"ד (1923/1924)
3. שלו' - שלום
4. לכ' - לכבוד
5. ידי"נ - ידיד נפשי
6. הג' - הגאון
7. סוע"ה - סיני ועוקר הרים
8. מוהר"ר - מורנו הרב רבי
9. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
10. האבד"ק - האב בית דין קהילת
11. יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
12. וכא"ל - וכל אשר לו
13. וכט"ס - וכל טוב סלה
14. לכתר"ה - לכבוד תורתו רום הדרתו
15. ע"ד - על דבר
16. המו"מ - המשא ומתן
17. פעה"ק - פה עיר הקודש
18. ת"ו - תבנה ותכונן
19. ט"ג - טלגרמה
20. עכ"פ - על כל פנים
21. תהי' - תהיה
22. א"י - ארץ ישראל
23. באה"ק - בארץ הקודש
24. ח"ו - חס ושלום
25. כתה"ר - כבוד תורתו הרמה
26. בא"י - בארץ ישראל
27. בע"ה - בעזרת השם
28. לחו"ל - לחוץ לארץ
29. תוה"ק - תורתנו הקדושה
30. אה"ק - ארץ הקודש
31. בב"א - במהרה בימינו אמן
32. והי' - והיה
33. כנה"ר - כנפשו הרמה
34. ידי"ע - ידידו עוז
35. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו
36. באה"ר - באהבה רבה
37. הק' - הקטן
38. איה"ק - אברהם יצחק הכהן קוק (חתימת הרב)

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת ארנז

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ט' מרחשון תרפ"ה - ניו יורק **נמען:** מר יעקב גינצבורג, פילדלפיה

ברכה לרב דב אריה הכהן לוינטל לרגל יום הולדתו השישים, ושבח לגאונותו ולמפעליו, גם בארץ. בגלל הנסיעה הקרובה הרב קוק מקצר; הרב לוינטל לקח חלק גדול בעבודת ה'ריליף'.

עיקרי הדברים

- ברכה לרב לוינטל בן שישים.
- חלקו בעבודה.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1]. ט' מ"ח[2] פ"ה נוירק

אדון חביב ומאד נעלה מר יעקב גינצבורג נ"י[3] שלום וברכה מר גינצבורג יקירי.

בשמחת לב קראתי את מכתבו הנכבד, אשר ממנו נודע לי כי השכילו בני עדתו הנכבדה קהלת פיהלדלפיה להראות יקר וגדולה, וכבודה של תורה לאיש אשר לו יאתה, הוא רבם הגדול פאר הזמן מו"ה[4] דוב אריי הכהן לעוועניטאהל [הרב דב אריה לוינטל, רבה של פילדלפיה; ראו (כרך ד', אגרת אקעד)] שליט"א[5] הגאבד"ק[6] יצ"ו לשמחת מלאת לו ששים לזקנה, עוד יניב בשיבה טובה דשן ורענן יהי'[7] להוסיף עוד המון רב מפעלים כבירים לתורה ולתעודה לחזוק הדת והיהדות הנאמנה, בעיר ובמדינה וגם בארצנו הקדושה אשר גם שמה מוטות כנפי מפעליו לטובה ולברכה מגיעים, והנה לפי כבודו של האדם הגדול והאיש המרומם והחביב הזה, ראוי היה להאריך במאמר גדול לפרש קצת מתפארת גדולתו בגאונה של תורה ופארה של חכמה והדרה של יושר לבב ועדינות נפש אצילה וכבודה וחקר כבודו של רב גאון נעלה ומצוין בפארו שכמותו ירבו בישראל הלא הוא כבוד ותהילה לתורה וליראה ולכל קודש בישראל.

אבל צר לי, כי כעת הנני מוקף המוני טרדות, בעמדי בעזה"י[8] בפרק הנסיעה לשוב אל הקדש ברחמי שמים וחסדיו אחר העבודה אשר עבדנו, מלאכות סגל חבורתינו הקדושה [משלחת הרבנים לארצות הברית לגיוס כספים למוסדות התורה; ראו (כרך ד', אגרת ארמו)] לחיזוק מוסדי תוה"ק[9] באי"י[10] ובגולה, כאשר ידע כבודו נאמנה, וכאשר לקח חבל גדול בהוצאת פרי עבודתינו כבוד חביבינו הגאון האב"ד[11] שליט"א, אשר לשמו הטוב הנני רושם שורותי אלה. על כן מוכרחני שיהיו הפעם דברי מעטים אשר אקוה שיהיו לרצון לכל מוקירי תורה ומעריצי הגאון המכובד שליט"א. ואני תפילה ימים ושנים רבים שנות טובה וברכה יוסיף מחיה חיים לכבוד הרב ועדתו הכבודה, ובכבוד ירומם קרנם ונזכה לראות מהרה, כולנו יחדיו וכל ישראל חבירים, מלך ביופיו וארמון על משפטו בנוי כמו רמים בהר מרום הרים וכהני צדק שם יעלו עולה וכליל, בהדרת קודש לתפארת כימי עולם וכשנים קדמוניות. כנפשו היקרה ונפש המדבר לכבוד התורה והיראה הטהורה ולכבוד הכהן הגדול ובעל בעמיו הגאון האב"ד שליט"א ומשפחתו היקרה וכל המסתופפים בצל חכמתו תורתו ויראתו הטהורה. שלו' עד העולם.[12]

ברכת אחים נאמנה

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

1. ב"ה - ברוך השם
2. מ"ח - מרחשון
3. נ"י - נרו יאיר
4. מו"ה - מורנו הרב
5. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
6. הגאבד"ק - הגאון אב בית דין קהילת
7. יהי' - יהיה
8. בעזה"י - בעזרת השם יתברך
9. תוה"ק - תורתנו הקדושה
10. באי"י - בארץ ישראל
11. האב"ד - האב בית דין
12. שלו' - שלום